

Fylkesmannen i Oslo og Viken
PB 325
1502 MOSS

Dato: 04.12.2020

Deres ref.:

Vår ref.: 16/27334-20

Saksbeh.: Terje Laskemoen
Org. enhet: Natur og forurensning

Arkivkode: 933

SØKNAD OM MUDRING I HOLMENDAMMEN, OSLO KOMMUNE

Bymiljøetaten viser til kontakt pr. telefon og brev fra Fylkesmannen i Oslo og Viken av 17.11.2020. Vi bekrefter at Oslo kommune v/Bymiljøetaten vil stå som søker av mudring av Holmendammen i 2021, i forbindelse med at Vann- og avløpsetaten midlertidig skal tappe ned dammen for inspeksjon av damkonstruksjonen høsten 2021.

Vedlagt dette brevet er utfylt søknadsskjema for mudring av Holmendammen, med påkrevde kartutsnitt i format 1:1000 og 1:50 000. Videre er det vedlagt et notat om prøvetaking av sediment utført av Sweco i 2019.

Bymiljøetaten har også lagt ved gjeldende tillatelse til midlertidig nedtapping av dammen, som Vann- og avløpsetaten vil starte opp i forkant av omsøkt mudring. Videre har vi lagt ved to relevante fagnotater om naturverdiene i det berørte området - et notat utarbeidet av Norconsult for Vann- og avløpsetaten i forbindelse med søknad om midlertidig nedtapping, og et notat utarbeidet av BioFokus for re-kartlegging av naturverdiene i området nord for Holmendammen på oppdrag for Bymiljøetaten.

Bymiljøetaten ber Fylkesmannen om å ta søknaden til behandling, og samtidig en tilbakemelding på om det er behov for ytterligere forundersøkelser av sediment eller annen dokumentasjon for at søknaden kan anses som komplett.

Med vennlig hilsen

Signe Nyhuus
divisjonsdirektør
Godkjent elektronisk

Terje Laskemoen
avdelingsdirektør

Kopi til: Vann- og avløpsetaten

Bymiljøetaten

Postadresse:
Postboks 636, Løren
0507 Oslo

Besøksadresse:
Karvesvingen 3
0579 OSLO

Telefon: 23 48 20 30 Org.nr: NO 996 922 766
Bankgiro: 1315.01.03376

E-post: postmottak@bym.oslo.kommune.no
Internett: www.oslo.kommune.no

Vedlegg: 7

1. Utfylt søknadsskjema for mudring i Holmendammen
2. Kart over aktuelt mudringsareal i 1:1000
3. Kart over aktuelt mudringsareal i 1:50 000
4. Notat Sweco – Prøvetaking i Holmendammen.
5. Vedtak fra NVE – Tillatelse til midlertidig nedtapping av Holmendammen
6. Notat Norconsult – Naturmangfold i Holmendammen.
7. Notat BioFokus – Kartlegging av naturverdier nord i Holmendammen

Skjema for søknad om mudring, dumping og utfylling i sjø og vassdrag

Skjemaet sendes elektronisk til Fylkesmannen i Oslo og Viken, fmovpost@fylkesmannen.no.

1 Generell informasjon

a Søker (tiltakshaver)

Navn: Bymiljøetaten (BYM)

Adresse: Karvesvingen 3
0579 Oslo

Tlf.: 23 48 20 30

e-post: postmottak@bym.oslo.kommune.no

b Kontaktperson (søker eller konsulent)

Navn: Terje Laskemoen

Adresse: Karvesvingen 3
0579 Oslo

Tlf.: 94 85 98 14

e-post: terje.laskemoen@bym.oslo.kommune.no

c Ansvarlig entreprenør (hvis kjent) - Ikke valgt enda

Navn:

Adresse:

Tlf.:

e-post:

2 Beskrivelse av tiltaket ved mudring

a Type tiltak

Mudring fra land ☒ X

Mudring fra fartøy (lekter, båt) ☐

b Lokalisering

Kommune: Oslo

Stedsnavn: Holmendammen

Gnr/bnr: 27/331 og 27/375

Koordinater: EU89 UTM33: 6653378N 258795Ø

Legg ved kart i målestokk 1:50.000 (oversikt) og 1:1000 med inntegnet areal (lengde og bredde) på området som skal mudres. Eventuelle prøvetakingspunkter skal avmerkes på kartet.

Tilleggs kommentarer til kart i målestokk 1:1000: Polygonet på kartet angir maksimalt areal hvor mudring kan være aktuelt - totalt 3900 m². Sannsynligvis blir det ikke aktuelt å mudre hele det angitte området. Polygonet er 60m på det bredeste vest-øst, og 80 m på det lengste nord-syd. Prøvetakingspunkter er avmerket.

c Formål

Privat brygge ☐

Felles båtanlegg ☐

Infrastruktur ☐

Kabel/sjøledning ☐

Annet forklar: Mudringen ønskes gjennomført hovedsakelig pga. sedimentering over flere tiår, med påfølgende gjengroing rundt innløpsområdet i dammen. Et delmål er å fristille den opprinnelige øya nordvest i dammen, som tiltak for bakkehekkende fuglearter som sivhøne, sothøne, knoppsvane m.fl. Mudring vil gjennomføres i forbindelse med nedtapping av dammen og inspeksjon av damanlegget, for å kunne utføres så skånsomt som mulig for nedenforliggende resipienter. Se vedlagte tillatelse til midlertidig nedtapping fra NVE. Vann- og avløpsetaten (VAV) vil være tiltakshaver for nedtapping av dammen.

d	Mengde som skal mudres (oppgi også usikkerhet):	600 ± 300 m ³
e	Areal som berøres av tiltaket (vises også i kart):	2900 ± 1000 m ²
f	Mudringsdybde (hvor dypt ned i sedimentet det skal mudres/til hvilken kotehøyde):	0,2 - 1 m
g	Vanndyp før tiltak	0 - 0,5m

h Tiltaksmetode:

Gravemaskin, bakgraver	X
Grabbmudring	☐
Sugemudring	☐
Sprengning	☐
Peling	☐
Boring	☐
Annet forklar:	

i Prøvetaking av sedimentene på mudringslokalitet (analyserapport vedlegges søknaden)

Analyser (sett kryss):

Kvikksølv (Hg)	x	Nikkel (Ni)	x	Totalt organisk karbon (TOC)	x
Bly (Pb)	x	TBT	x	Tørrstoff	x
Kobber (Cu)	x	PAH	x	Kornfordeling	x
Krom (Cr)	x	PCB	x	Annet (angi nedenfor)	x
Kadmium (Cd)	x	Bromerte (PBDE, HBSD)	☐	PAH	
Sink (Zn)	x	Perfluorerte (PFOS)	☐	PCB	
				Arsen (As)	

Sedimentenes sammensetning (angi %):

Grus:		Skjellsand:		Leire:	0,2-0,4
Sand:	37,5-66,6	Silt:	37,1-62,1	Annet:	

- j Beskriv planlagte tiltak for å hindre/ redusere forurensning: Dammen skal midlertidig tappes ned i regi av VAV for inspeksjon av dammen. Egen tillatelse til nedtapping fra NVE foreligger. Mudring skal derfor utelukkende blir utført med gravemaskin som tar seg ut på tørrlagt bunn. Gravemaskinen vil ta seg ut i dammen fra to sider, hhv vest og øst, for å unngå belting og trafikk over bekken som vil renne sentralt i den tørrlagte dammen.

I tillatelsen til midlertidig nedtapping er det satt vilkår om at det skal etableres siltgardin ved innløpet til Øvre Smestaddam. Siltgarden skal fungere som avbøtende tiltak for å minimere partikkeltransport og sedimentering i Øvre Smestaddam når Holmendammen tappes ned gjennom bunnventil. Siltgarden skal være etablert før nedtappingen starter, og VAV vil være ansvarlig for dette tiltaket. BYM vurderer derfor at det ikke vil være behov for ytterligere tiltak mot partikkeltransport i vassdraget når mudring fra tørrlagt bunn i dammen starter.

I forkant av mudringen, så snart nedtappingen starter, vil BYM gjennomføre befaringer/inspeksjoner for å lokalisere andemusling som tørrellegges ifm. nedtappingen. Muslingene vil flyttes til område sør i dammen som ikke blir tørrlagt under nedtappingen.

- k Beskriv planlagt disponeringsløsning for overskuddsmasser: Deler av massene planlegges lokalt disponert i kantsone mot land og øya nordvest i dammen i forbindelse med fristilling av øya. Masser som ikke kan disponeres lokalt må leveres på egnet mottak i henhold til forurensningsgrad.

- l Tidsperiode for gjennomføring av tiltak: September-oktober 2021. Oppstart er avhengig av når VAV kan starte nedtapping av dammen. VAV kan tidligst starte 15. august 2021, med maksimal nedtapping 15 cm pr. døgn. Mudring kan etter vår vurdering ikke starte før dammen er 2 meter

under LRV. Det medfører oppstart tidligst 1. september 2021. Arbeidene bør kunne utføres i løpet av 2-3 uker.

Tidsplan:

- Så snart nedtapping starter (tidligst 15. august 2021) gjennomføres gjentatte befaringer/inspeksjoner over de grunneste områdene som tørrlegges for å lokalisere og evt. flytte andemusling. Muslingene vil flyttes lenger sør i dammen til område som ikke tørrlegges ifm. nedtappingen.
- Tidligste mulige oppstart av mudring vil være 1. september 2021.
- Oppstart nordvest i aktuelt område for å frigrave den opprinnelige øya, deretter aktuelt mudringsareal sør for øya og vest for Holmenbekken, som vil renne sentralt i den tørrlagte dammen.
- I neste fase vil gravemaskinen ta seg ut i dammen fra østsiden og fjerne aktuelle masser øst for det midlertidige bekkeløpet som vil renne sentralt i dammen.
- BYM forutsetter at mudringsarbeidet vil gjennomføres i løpet av to uker. Uforutsette hendelser som langvarig kraftig nedbør vil kunne forsinke fremdriften, slik at gjennomføring kan ta opptil tre uker.

m Berørte eiendommer inkl. naboer:

Eier:	Gnr:	Bnr:
Oslo kommune (direkte berørt)	27	331
Oslo kommune (direkte berørt)	27	375
Bjørn Wangen (nabo, ikke direkte berørt)	27	373
Lorraine og Harald Dørum (nabo, ikke direkte berørt)	27	372
Oslo kommune (tilgrensende eiendom, ikke direkte berørt)	27	674
Oslo kommune (tilgrensende eiendom, ikke direkte berørt)	27	934

3 Beskrivelse av tiltaket ved utfylling/dumping - Ikke aktuelt

a	Type tiltak	b	Lokalisering
	Dumping fra land ☐		Kommune:
	Dumping fra fartøy (lekter, båt) ☐		Stedsnavn:
	Utfylling ☐		Gnr/bnr:
			Koordinater UTM:

Legg ved kart i målestokk 1:50.000 (oversikt) og 1:1000 med inntegnet areal(lengde og bredde) på området der masser skal fylles ut/dumpes. Eventuelle prøvetakingspunkter skal avmerkes på kartet.

- c Beskriv formålet med utfyllingen eller dumpingen:
- d Mengde som skal fylles ut/dumpes (oppgi også usikkerhet): $m^3 \pm$ m^3
- e Areal som berøres av tiltaket (vises også i kart): $m^2 \pm$ m^2
- f Høyde på utfylling (snitt av utfyllingen skal vises på kart): m
- g 1) Prøvetaking av sedimenter i området der hvor det skal fylles ut eller dumpes (analyserapport vedlegges søknaden):

Analyser (sett kryss):

Kvikksølv (Hg)	☐	Nikkel (Ni)	☐	Totalt organisk karbon (TOC)	☐
Bly (Pb)	☐	TBT	☐	Tørrstoff	☐
Kobber (Cu)	☐	PAH	☐	Kornfordeling	☐
Krom (Cr)	☐	PCB	☐	Annet (angi nedenfor)	☐
Kadmium (Cd)	☐	Bromerte (PBDE, HBSD)	☐		
Sink (Zn)	☐	Perfluorerte (PFOS)	☐		

Sedimentenes/massenes sammensetning (angi %):

Grus:		Skjellsand:		Leire:	
Sand:		Silt:		Annet:	

- 2) Prøvetaking av masser som skal fylles eller dumpes
(analyserapport vedlegges søknaden):

Analyser (sett kryss):

Kvikksølv (Hg)	☐	Nikkel (Ni)	☐	Totalt organisk karbon (TOC)	☐
Bly (Pb)	☐	TBT	☐	Tørstoff	☐
Kobber (Cu)	☐	PAH	☐	Kornfordeling	☐
Krom (Cr)	☐	PCB	☐	Annet (angi nedenfor)	☐
Kadmium (Cd)	☐	Bromerte (PBDE, HBSD)	☐		

Sedimentenes/massenes sammensetning (angi %):

Grus:		Skjellsand:		Leire:	
Sand:		Silt:		Annet:	

- h Beskriv avbøtende tiltak for å hindre/ redusere forurensning:

- i Tidsperiode for gjennomføring av tiltak
(Legg ved en tidsplan for gjennomføringen):

- j Berørte eiendommer inkl. naboer:

Eier:	Gnr:	Bnr:

4 Lokale forhold

Beskriv følgende forhold på lokaliteten(e) i vedlegg:

- a) Bunnforhold og sedimentenes beskaffenhet

Bunnforholdene består av en varierende blanding av organisk materiale, silt, sand og grus. Se vedlagte rapport fra Sweco for mer detaljert beskrivelse.

- b) Naturforhold

I Oslo kommunes naturdatabase og i Miljødirektorates Naturbase (naturbase.no) er Holmendammen registrert som naturtype *dam* med verdi viktig (B). Verdibegrunnelsen går på at lokaliteten er viktig som funksjonsområde for en rekke truede fuglearter hvorav flere sannsynligvis hekker i området. Av disse trekkes det frem vannrikse (sårbar VU) (eneste dokumenterte hekking i nyere tid var 2004), sivhøne (VU) og sothøne (nær truet (NT)). Videre er det antatt et stort potensial for interessante artsforekomster av vannlevende insekter samt noe potensial for forekomst av amfibier. Imidlertid er noen mindre dammer i sumpskogen nord for Holmendammen betydelig viktigere for amfibier, ettersom predasjonspresset fra

fisk er betydelig for amfibiene i selve Holmendammen. Av fiskearter finnes ørret og abbor, samt gjedde, ørekyte, sørv, karuss og mort. Udokumenterte påstander om forekomst av karpe foreligger også (pers. med. OFA). Det er tidligere registrert forekomst av den fremmede plantearten vasspest (SE-svært høy risiko) i Holmendammen. Det er derfor viktig at maskiner og utstyr som benyttes i forbindelse med mudringen, rengjøres og tørkes tilstrekkelig før de benyttes i andre områder tilknyttet ferskvann.

I tillegg til ovennevnte har BioFokus på oppdrag for BYM i 2017 re-kartlagt og avgrenset en ny naturtype rett nord for Holmendammen. Området er kartlagt som *rik sumpløvskog* med B-verdi. Dette området vil ikke berøres at den planlagte mudringen. Rapporten er vedlagt denne søknaden.

c) Områdets bruksverdi (fiske, rekreasjon, friluftsliv etc.)

Området brukes som treningsarena for Oslo sportsfiskere OS. Skoler og barnehager i området benytter dette som naturopplevelser og undervisning. Sammenkomster i forbindelse med skoleavslutninger er svært populære. Det kan tidvis være hundrevis av barn og voksne ila. en dag. St.Hans arrangeres av Lions med bål ved dammen. Det er anlagt en "tuftepark" for trening. BYM har satt opp fotballmål på en slette. Området er også populært for fugletittere og har et generelt rikt biologisk mangfold som bla. er beskrevet på informasjonsskilt i området nord for dammen.

d) Annen bruk av området (næringsinteresser)

Det er ingen næringsinteresser i området

e) Forurensningskilder i nærheten (aktive og historiske)

Av aktive forurensningskilder trekkes avrenning fra tette flater, og da særlig veier frem. Stasjonsveien (rett oppstrøms Holmendammen) og Ankerveien (noe lenger opp i vassdraget) er de mest trafikkerte veiene som antas å påvirke mest med avrenning. Imidlertid antas påvirkningen fra avrenning av veivann å være vesentlig lavere såpass høyt oppe i vassdraget sammenlignet med vassdraget nedstrøms Ring 3.

Tidligere forurensningskilder har vært utslipp av boreslam/-kaks i forbindelse med etablering av energibrønner. Fylkesmannen er kjent med dette fra tidligere hendelser. Gamle nedgravde oljetanker har sannsynligvis tidligere medført enkelte mindre utslipp, men i etterkant av forbudet mot fyring med mineralolje som trådte i kraft 1.1.2020 vil denne potensielle forurensningskilden unngås.

5 Behandling av andre myndigheter

		ja	nei
a	Er tiltaket i tråd med gjeldende plan for området?	x	☐
	Angi plangrunnlag:		
	Området inngår i areal regulert til friområde/turvei, S-2245. Reguleringsplanen har ikke skrevne bestemmelser. Det kan imidlertid argumenteres med at tiltaket er i tråd med gjeldende kommuneplan av 2015, juridisk arealdel, § 13.3 om vassdrag, der det under punkt 2 står at åpne strekninger av elver, bekker, vann og vassdrag skal opprettholdes.		
	VAV planlegger midlertidig nedtapping av dammen i henhold til tillatelse gitt av NVE. I den forbindelse ønskes mudring gjennomført samtidig med nedtapping, for å kunne gjennomføres så skånsomt som mulig for nedenforliggende resipienter.		
b	Er tiltaket vurdert og eventuelt behandlet etter annet lovverk i kommunen? (Hvis ja må kopi av tilbakemelding eller vedtak legges ved)	☐	X
c	Er tiltaket vurdert av kulturmyndighetene? (Hvis ja må kopi av tilbakemelding eller vedtak legges ved)	☐	X
d	Ved tiltak i vassdrag: Er tiltaket vurdert av Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) etter Lov om vassdrag og grunnvann (vannressursloven)?
Tiltaket med mudring er vurdert i NVEs behandling av forliggende tillatelse til midlertidig nedtapping.	x	☐
e	Ved tiltak i vassdrag: Er tiltaket vurdert av Fylkeskommunen etter Lov om laksefisk og innlandsfisk mv. (lakse- og innlandsfiskloven)?
Bymiljøetaten er delegert fylkeskommunal myndighet etter lakse- og innlandsfiskloven i Oslo kommune. Ettersom Bymiljøetaten i denne saken er søker av mudringstillatelse, anmoder vi Fylkesmannen om å vurdere tiltaket med bakgrunn i lakse- og innlandsfiskloven for å unngå blanding av myndighetsroller.	☐	X

Andre opplysninger som er av betydning for saken vedlegges søknaden

6

Liste over vedlegg

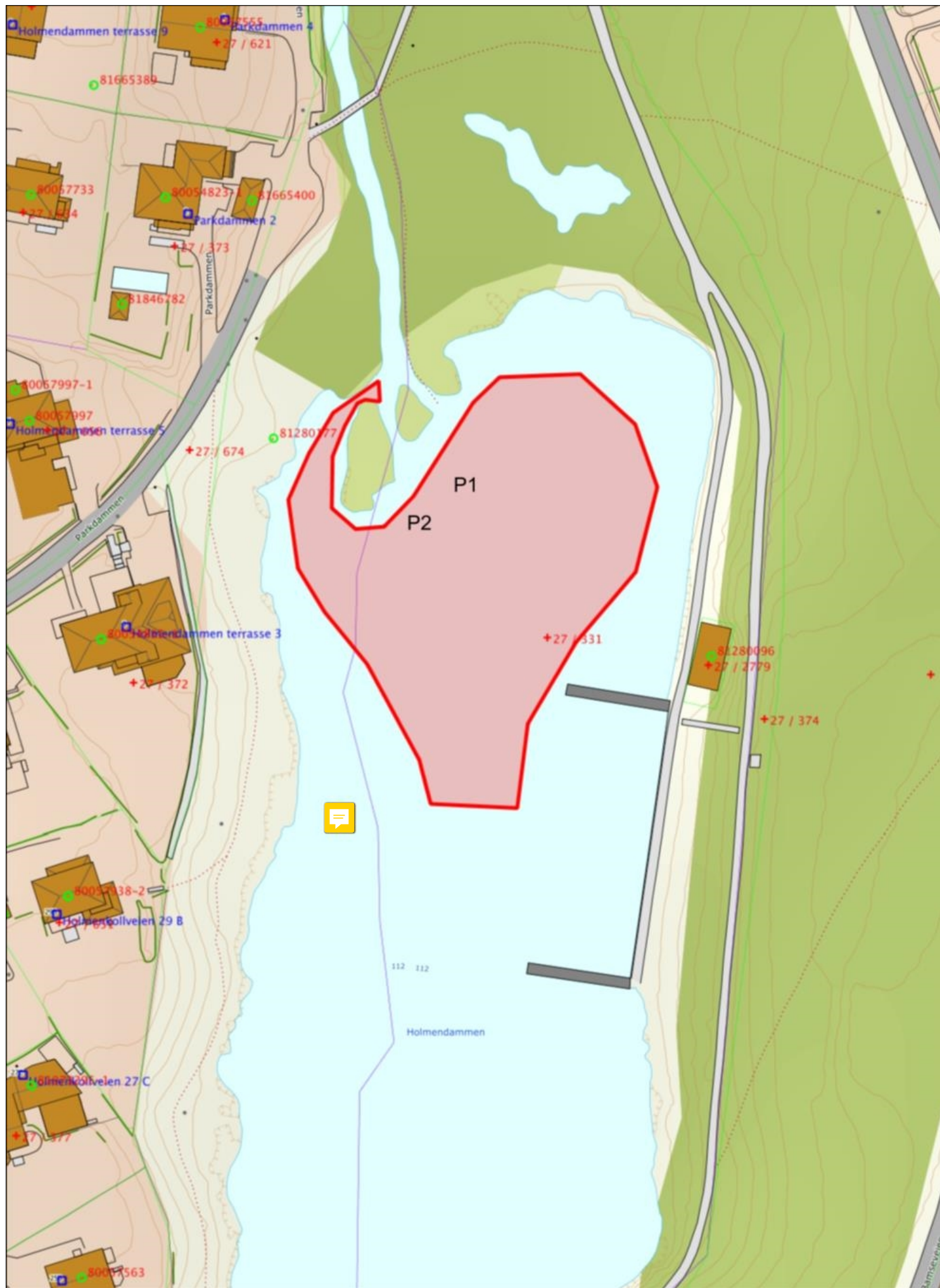
1. Kartutsnitt Holmendammen mudring 1000
2. Kartutsnitt Holmendammen mudring 50000
3. Sweco notat - Prøvetaking Holmendammen
4. Notat Norconsult - Naturverdier tilknyttet Holmendammen i forbindelse med planlagt nedtapping
5. Oslo kommune - Midlertidig nedtapping av Holmendammen - NVEs vedtak
6. BioFokus-notat 2017-47 - Kartlegging av naturverdier nord i Holmendammen ved Holmen i Oslo kommune

Oslo, 3.12.2020

Sted, dato

Terje Laskemoen, Bymiljøetaten

Søkers underskrift

Senterposisjon: 259037.3, 6651977.16
 Koordinatsystem: EPSG:25833
 Utskriftsdato: 03.12.2020

0 500 1000 1500 2000m

NOTAT

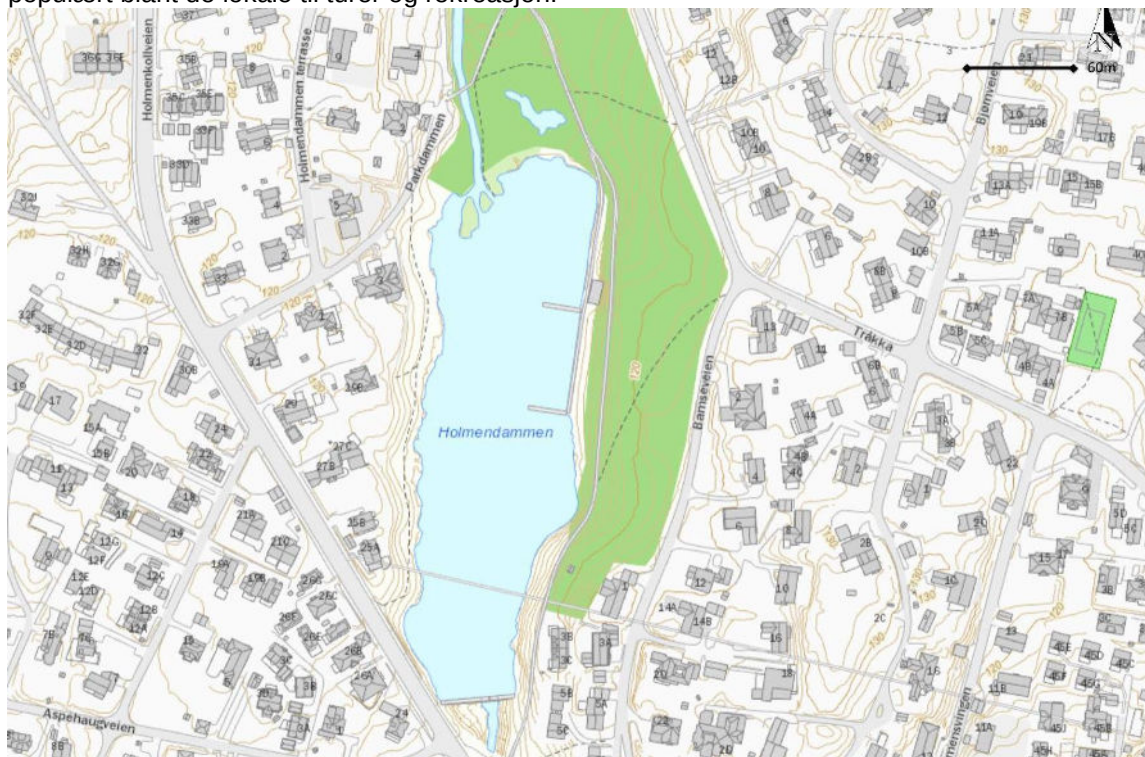
KUNDE / PROSJEKT Holmendammens Venner v/Bjørn Alstad Wangen	PROSJEKTLEDER Sondre Andre Ski	DATO 24.04.2019
PROSJEKTNUMMER 10212261	OPPRETTET AV Sondre Andre Ski Lars-André Erstad	REV. DATO 06.05.2019

Prøvetaking Holmendammen

Sweco Norge AS har tatt prøver av sedimenter i Holmendammen som ligger ved Holmenkollveien, nord for Smestad og vest for Slemdal. (Figur 1) for å vurdere sedimentene og miljøgifter på bakgrunn av ønske av mudring i innløpsdelta for å fjerne sedimenter som har blitt tilført de seneste årene.

Holmendammen ligger som en oppdemmet del av Holmenbekken og drenerer fra bla Holmenkollens østside. Holmendammen har opprinnelig vært en isdam, men har senere blitt brukt til et magasin for flomregulering.

Dammen har tidligere vært populær til bading, men med flere uheldige situasjoner med utslipp samt endrede bunnforhold har interessen sunket betraktelig. Per dags dato er Holmendammen mye brukt til å finpusse på fluekasteteknikken fra de to kastebyggene som er lagt ut i dammen. På østsiden av Holmendammen og nordover langs hoffselve er anlagt ett parkområde som er populært blant de lokale til turer og rekreasjon.

Figur 1 Holmendammen

Prøvetaking

Prøvetakingen ble gjennomført onsdag 3. april 2019 av miljørådgiver Lars-André Erstad fra Sweco Norge AS. Prøvetakingen ble gjennomført med vadere og kjerneprøvetaker, det var derfor noe begrenset hvor det kunne prøvetas. Det ble tatt to prøver, som hver besto av 4 parallelle delprøver innenfor samme område Figur 2. Prøvene ble sendte til ALS Global for analyse samme dag.

Figur 2 Prøvepunkt P1, P2

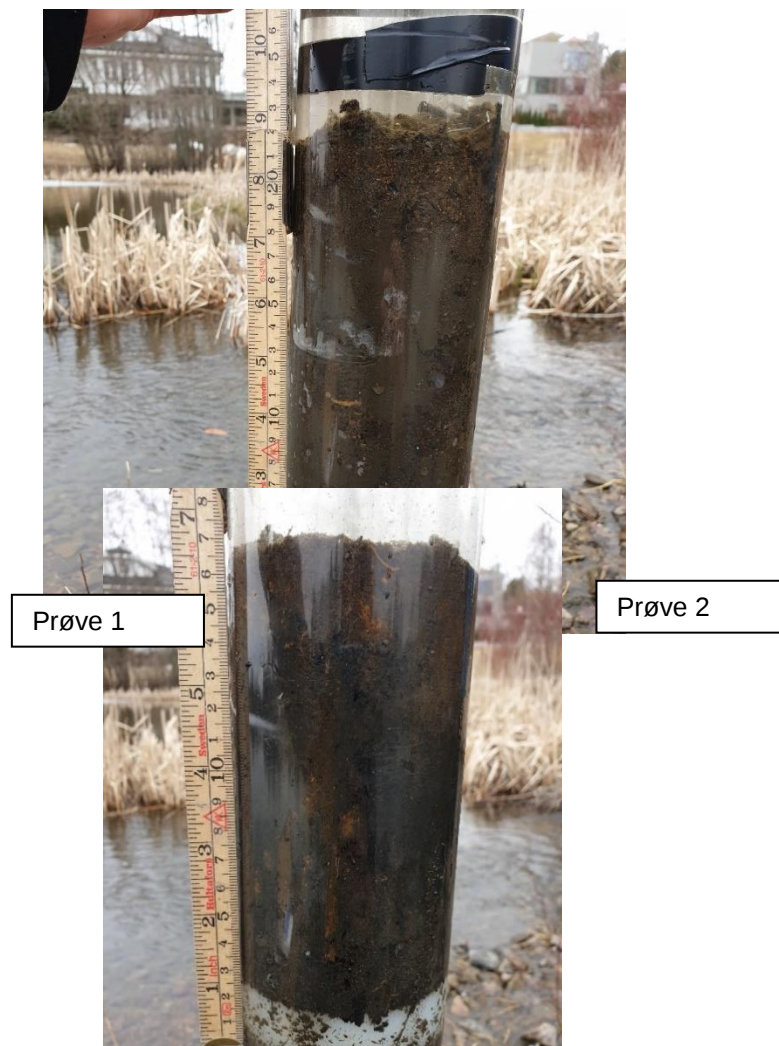

Prøve 1

Prøven besto i hovedsak av organisk materiale, silt og sand i de øverste 5 cm (figur 3). Nedover i kjernen besto materialet i hovedsak av sand og grus, avbrutt av enkelte lag med hovedsakelig organisk materiale (barnåler og løv) Figur 3.

Prøve 2

Prøven besto i stor grad av samme materiale som prøve 1, men med høyere innhold av organisk materiale og silt (figur 3).

Figur 3. Kjerne fra prøvepunkt 1 og 2

Vurderingsgrunnlag

Analyseresultatene er vurdert i henhold til Miljødirektoratets veileder M-608/2015 og TA-2229-2007. Grenseverdier for PAH16 og forvaltningsmessige grenseverdier for TBT i sediment mangler i M-608, så her må TA-2229 fortsatt brukes. Grenseverdier for klassifisering av vann, sediment og biota. Veilederen definerer fem tilstandsklasser med tilhørende farger som vist i tabell 2.

Tabell 1. Tilstandsklasser for sediment som gitt i M-608/2015.

I	II	III	IV	V
Bakgrunn	God	Moderat	Dårlig	Svært dårlig
Bakgrunnsnivå	Ingen toksiske effekter	Kroniske langtidseffekter ved langtidseksponering	Akutt toksiske effekter ved korttidseksponering	Omfattende toksiske effekter

Prøvene ble analysert for åtte metaller, 16 polysykliske aromatiske hydrokarboner (PAH), 7 polyklorerte bifenyl (PCB), og organiske tinnforbindelser (Tributyltinn, dibutyltinn og monobutyltinn) Kornfordeling og TOC som en standard sedimentpakke.

Resultater

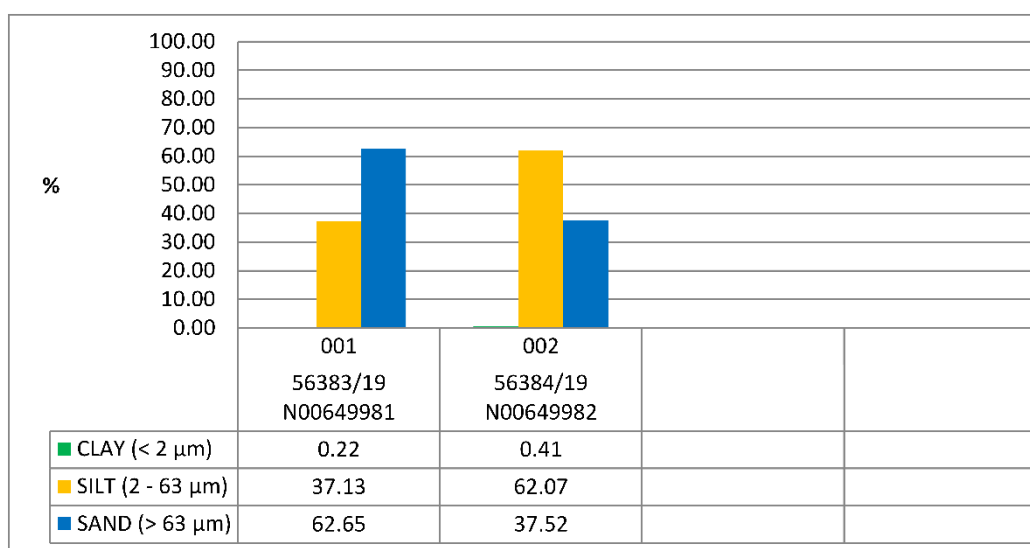
Tabell 2 Resultater fra analyse av sedimentprøvene.

ELEMENT	SAMPLE	P1 Sediment	P2 Sediment
Tørrstoff (DK)	%	34,8	23
Vanninnhold	%	65,2	77
Kornstørrelse >63 µm	%	62,6	37,5
Kornstørrelse <2 µm	%	0,2	0,4
Kornfordeling	se vedl.	*****	*****
TOC	% TS	9,2	13
Naftalen	µg/kg TS	19	19
Acenaftylen	µg/kg TS	47	26
Acenaften	µg/kg TS	15	29
Fluoren	µg/kg TS	44	58
Fenantren	µg/kg TS	230	230
Antracen	µg/kg TS	110	110
Fluoranten	µg/kg TS	430	320
Pyren	µg/kg TS	370	270
Benso(a)antracen^	µg/kg TS	210	120
Krysen^	µg/kg TS	240	180
Benso(b+j)fluoranten^	µg/kg TS	210	130
Benso(k)fluoranten^	µg/kg TS	140	110
Benso(a)pyren^	µg/kg TS	180	110
Dibenso(ah)antracen^	µg/kg TS	32	25
Benso(ghi)perylene	µg/kg TS	140	110
Indeno(123cd)pyren^	µg/kg TS	98	72
Sum PAH-16	µg/kg TS	2500	1900
Sum PAH carcinogene^	µg/kg TS	1300	860
PCB 28	µg/kg TS	<0.50	<0.50
PCB 52	µg/kg TS	<0.50	<0.50
PCB 101	µg/kg TS	<0.50	<0.50
PCB 118	µg/kg TS	<0.50	<0.50
PCB 138	µg/kg TS	<0.50	<0.50
PCB 153	µg/kg TS	<0.50	<0.50
PCB 180	µg/kg TS	<0.50	<0.50
Sum PCB-7	µg/kg TS	<4	<4
As (Arsen)	mg/kg TS	5,9	1,7
Pb (Bly)	mg/kg TS	51	52
Cu (Kopper)	mg/kg TS	54	70
Cr (Krom)	mg/kg TS	24	27

Cd (Kadmium)	mg/kg TS	6,9	8,6	
Hg (Kvikksølv)	mg/kg TS	0,12	0,13	
Ni (Nikkel)	mg/kg TS	25	27	
Zn (Sink)	mg/kg TS	670	740	
Tørrstoff (L)	%	28,5	18,3	
Monobutyltinnkation	µg/kg TS	<1	<1	
Dibutyltinnkation	µg/kg TS	5,72	12,5	
Tributyltinnkation	µg/kg TS	2,83	3,61	Forvaltingsmessig grense

Tabell 3 Kornfordeling for P1 og P2

Results of soil texture analysis

Vurdering analyse resultater

Kjemisk

Prøvene viser at det er noe PAH sedimentene som var noe overraskende. PAH finner vi ofte i Oljeholdige produkter som asfalt, drivstoff, gummi mm. Kilden til PAH er usikkert da det er lite industrivirksomhet i området. Det er en del småveier og mye privat bebyggelse på oversiden av Holmendammen. Kilden kan tenkes å være lekkasje gamle fyringsoljetanker eller avrenning fra vei, men dette er spekulasjoner. Analyseresultatene viser at prøvene er moderat forurenset med PAH (tilstandsklasse 2, 3 og 4), kadmium og sink (tilstandsklasse 3). Det er også påvist lettere forurensning av bly, kobber, kvikksølv og TBT i tilstandsklasse 2. PAH finnes typisk i oljeprodukter, men kan også stamme fra ufullstendig forbrenning i form av veitrafikk og vedfyring (miljøstatus.no).

Holmendammen og Holmenbekken har tidligere opplevd utslipp av olje fra overvannsledning i området (NHM, 2010).

Det har også vært utslipp av slam fra energibrønnboring (akersposten.no) i perioden 2013 – 2016. Slikt boreslam kan inneholde tungmetaller som finnes naturlig i berggrunnen, men dette er ikke dokumentert og er dermed ikke en beviselig kilde til tungmetallforurensning. Tributyltinnkation er en forbindelse som er forbudt i bruk i dag, men ble tidligere brukt som bunnstoff og som treimpregnering.

Kornfordeling

. Prøvene viser en forskjell i kornfordeling som reflekterer avsetningsmiljøet der prøvene ble tatt, prøve P1 er tatt ved utløpet til Holmenbekken og er dominert av sand. Prøve P2 er tatt inn mot vika i nordøst og er dominert av silt.

Oppsummering

Forurensningssituasjonen i Holmendammen reflekterer det som kan forventes fra et vann i bymiljø, med diffus forurensning i form av PAH og tungmetaller. Det er ingen spesifikke forurensningskilder som kan påpekes, men nylige episoder med lekkasje fra fyringstanker og anleggsarbeid viser at dette kan ha forekommet flere ganger opp igjennom årene.

Forurensningssituasjonen forutsetter at det utarbeides en tiltaksplan for mudring av forurenset sediment før det kan gjøres mudring i dammen. Det bør også tas nye prøver av sediment etter mudring er gjennomført for å vurdere forurensningssituasjonen etter tiltaket. Dersom sediment etter mudring også er forurenset må det vurderes om det skal gjennomføres tildekking av gjennliggende sediment.

Kilder

NHM, 2010 – Utslipp i Holmenbekken, Oslo kommune. Rapport nr. 278-2010.

Akersposten, 2019. Holmenbekken forurenset av samme firma tre ganger på rad.

<https://akersposten.no/holmenbekken-forurenset-av-samme-firma-tre-ganger-pa-rad/19.681>

Vedlegg

ALS sedimentprøveresultater

Kornfordeling

Norges
vassdrags- og
energidirektorat

Oslo kommune
Rådhusplassen
0037 OSLO

Vår dato: 10.11.2020
Vår ref.: 201902445-18
Arkiv: 313
Deres dato: 25.09.2020
Deres ref.:

Saksbehandler:
Ingvild Marie Dybwad
45430261/imdy@nve.no

Oslo kommune - Midlertidig nedtapping av Holmendammen - NVEs vedtak

Vi viser til søknad fra Oslo kommune – Vann og avløpsetaten, datert 27.02.2019 om tillatelse til å senke vannstanden i Holmendammen i en periode på 2-3 uker, NVEs «Tillatelse til midlertidig fravik av normalvannstand i Holmendammen i Oslo kommune», datert 4.11.2019, samt e-post fra Vann- og avløpsetaten datert 25.9.2020 om utsettelse av tiltaket. Dette er NVEs vurdering og vedtak i saken.

Bakgrunn

Oslo kommune – Vann- og avløpsetaten (VAV) må revurdere Holmendammen med tanke på damssikkerhet. I den forbindelse må VAV befare dammen. På grunn av dårlig sikt i vannet i Holmendammen må vannstanden senkes for å komme til hele damkonstruksjonen. Befaringen til VAV vil ikke ta mer enn noen få dager, men Holmendammens venner planlegger å mudre i nordenden av dammen. Det er ønskelig at de to tiltakene gjennomføres i samme senkningsperiode. Mudringen vil ta 2-3 uker.

Det ble gitt tillatelse med vilkår fra NVE den 4.11.2019 til at nedtappingen kunne gjennomføres i en periode på inntil tre uker i september 2020. Det fremkommer av epost fra Vann- og avløpsetaten av 25.9.2020 at tiltaket ikke ble gjennomført denne høsten og at det ønskes en utsettelse av tillatelsen til høsten 2021, under de samme forutsetningene.

Høring

Søknaden ble i 2019 behandlet etter reglene i kapittel 3 i vannressursloven og NVE mener at det er tilstrekkelig for å vurdere en utsatt gjennomføring. Den er kunngjort og lagt ut til offentlig ettersyn. I tillegg er søknaden sendt til lokale myndigheter, interesseorganisasjoner og berørte parter for uttalelse. Høringsuttalelsene er forelagt søkeren for kommentarer. Et sammendrag av høringsuttalelsene er gjengitt nedenfor.

Oslo kommune Bymiljøetaten (BYM) gav sin uttalelse i brev av 15.05.2019. De anmodet om bruk av tapperør kontinuerlig fra vannlinjen for å redusere erosjon og transport av slam og partikler til vassdraget nedstrøms. BYM påpeker at det bør være personell til stede under nedtappingen som kan flytte eventuelt strandede andemuslinger, samt at man venter med nedtapping til etter 1. august av

E-post: nve@nve.no, Postboks 5091, Majorstuen, 0301 OSLO, Telefon: 22 95 95 95, Internett: www.nve.no

Org.nr.: NO 970 205 039 MVA Bankkonto: 7694 05 08971

Hovedkontor
Middelthunsgate 29
Postboks 5091, Majorstuen
0301 OSLO

Region Midt-Norge
Abels gate 9
7030 TRONDHEIM

Region Nord
Kongens gate 52-54
Capitolgården
8514 NARVIK

Region Sør
Anton Jenssensgate 7
Postboks 2124
3103 TØNSBERG

Region Vest
Naustdalsvegen. 1B
6800 FØRDE

Region Øst
Vangsveien 73
Postboks 4223
2307 HAMAR

hensyn til fugleliv og amfibier. De vurderer 50 l/s som tilstrekkelig minstevannføring ut fra Holmendammen ved oppfylling for å sikre tilstrekkelig vannføring nedstrøms i vassdraget. BYM stiller seg bak Norconsults forslag om plassering av siltgardin ved innløpsoset til Øvre Smestaddam, og påpeker at det må etableres rutine for tømning av finstoff fra siltgarden. BYM uttaler at det er fordelaktig å samkjøre nedtapping for daminspeksjon og mudring og gav innspill til gjennomføring av mudringstiltaket.

Oslo kommune Bydel Vestre Akers bydelsutvalg uttalte i brev av 20.05.2019 at mudring av Holmendammen bør utføres så snart som mulig etter behandling av søknad til fylkesmannen.

Fylkesmannen i Oslo og Viken uttalte i brev av 20.05.2019 at de anser kunnskapsgrunnlaget jf. Naturmangfoldloven § 8 som tilfredsstillende opplyst gjennom søknaden og Norconsults notat av 25.02.2019. De påpeker at det er registrert fugl, fisk, frosk og en rekke rødlistede arter i og i tilknytning til dammen, samt at det er registrert edelkreps, sjøørret, laks og gyteområder nedstrøms Holmendammen. Fylkesmannen foreslår at en nedtappingshastighet på 15 cm i døgnet vil gi vannlevende insekter og dyr muligheten til å forflytte seg til restvannet i bunnen av Holmendammen, samt at det må sikres minstevannføring under oppfylling av Holmendammen for å ivareta gyteområder, edelkreps og andre bunndyr nedstrøms. Fylkesmannen påpeker at Holmendammens venner må søke om å gjennomføre mudringen og at søknaden må belyse effekten mudring kan ha på naturmiljø og naturverdier i og nedstrøms Holmendammen, for at de skal kunne vurdere tiltaket etter forurensningsloven, eventuelt også vannressursloven §11 og forskrift om fysiske tiltak i vassdrag.

Forum for natur og friluftsliv (FNF) Oslo uttalte i brev av 20.05.2019 at de stiller seg positive til tiltaket med den varigheten som er omsøkt og tiltakene som foreslås av Norconsult. FNF uttaler at det også ville være positivt å gjøre tiltak for å bekjempe de fremmede artene som er påvist i og ved dammen. De påpeker at man ved arbeidene med mudringen og opparbeidelse av øyer i dammen forhindrer spredning av fremmede arter, og samtidig har en mulighet til å gjøre tiltak for bekjempelse av de fremmede artene.

Kirsten Haraldsen har uttalt seg i brev av 26.04.2019:

Kirsten Haraldsen er nabo til Holmendammen og har uttalt seg om forvaltningen av Holmendammen og mudringen som er planlagt. Dette er ikke tema i søknaden som NVE behandler. Haraldsen informerer om at det har vært ørret i vassdraget, at det muligens er frosk og liten salamander i Holmendammen og at det muligens er en del vasspest i dammen.

NVEs vurdering

NVE kan gi tillatelse til fravik fra normalvannstand etter vannressursloven § 8. NVE mener at forutsetningene for tiltaket og konsekvensene av det ikke har endret seg siden den opprinnelige søknaden ble innvilget. Det er noen nye registreringer i naturbase og artskart i 2020. Dette gjelder i hovedsak tidligere påviste arter. Det er ikke registrert noen nye rødlistede arter, av fremmede arter er det i 2020 registrert brudespirea (LO) og snøkløkke (PH) i nordenden av Holmendammen.

Naturmangfold

NVEs vurdering er basert på naturmangfoldsnotat utarbeidet av Norconsult, høringsuttalelser og søk i naturbase og artskart. Søket er utført 05.09.2019 og gjentatt 4.11.2020.

Holmendammen er registrert som naturtype dam med verdi B – viktig. Avgrensningen inkluderer deler av kantvegetasjonen rundt dammen som har et glissent tresjikt som i hovedsak består av gråor, bjørk, hegg og noe alm (VU), ask (VU), spisslønn, osp og furu. Helt i vannkanten finnes arter som bredt

dunkjevle, slyngsøtvier, mjødukt, fredløs, høymol og burot. Tuestarr (NT) skal være observert i kanten av dammen.

I nordenden av Holmendammen er det avgrenset naturtypen rik sump- og kildeskog med verdien B – viktig.

Det er ørret, ørekyte og abbor i Holmendammen. Høsten 2017 ble i tillegg sørv og mort fanget med håv i nordenden av dammen.

Dammen har et rikt fugleliv med observasjon av mange krevende og truede arter knyttet til ferskvannsmiljøer. De truede fugleartene vannrikse (VU), sivhøne (VU) og sothøne (VU) hekker mest sannsynlig ved dammen. I tillegg er bergand (VU), hettemåke (VU) og dvergdykker (VU) registrert på lokaliteten. Det er heller ikke usannsynlig at flere av disse artene hekker i området. Området har også funksjon som en viktig rasteplass for vannfugl om våren og høsten.

NVE er av den oppfatning at en relativt kort periode med senket vannstand ikke vil få negative konsekvenser for naturmangfoldet rundt Holmendammen. Dette forutsetter at senkningshastigheten er såpass lav at det ikke oppstår utglidninger i skogen i nordenden, og at vannlevende organismer får tid til å flytte seg til sikkert vanddyp. Fylkesmannen skriver i sin uttalelse at en maksimal nedtappingshastighet på 15 cm/døgn har vist seg å være tilstrekkelig. Dette er også den nedtappingshastigheten NVE har hatt som praksis å sette for liknende tiltak som dette. Vi mener det er naturlig å sette slikt krav om maksimal nedtappingshastighet også i denne saken.

For å unngå negative konsekvenser for fugl bør ikke nedtapping av Holmendammen starte før etter 01.08.

Tidligere undersøkelser har ikke påvist noen amfibier i dammen, men det skal være observert rumpetroll sommeren 2003. Norconsult skriver at det er liten sannsynlighet for at Holmendammen er en god lokalitet for amfibier, da amfibielarver er ettertraktet mat for ørret og abbor.

Av fremmede arter finnes vasspest (SE), kjempebjørnekjeks (SE), kanadagullris (SE), hagerips (SE), brudespirea (LO), snøklokke (PH) og platanlønn (SE) i og rundt Holmendammen. Det er viktig å unngå ytterligere spredning av fremmede arter under anleggsarbeid og nedtapping av Holmendammen.

I Holmenbekken nedstrøms Holmendammen er det registrert elvemusling (VU), som er en ansvarsart for Norge. Registreringen er fra 1920, og NVE har ikke funnet nyere registreringer av arten mellom Holmendammen og Øvre Smestaddam. Lenger nedstrøms Holmendammen, i Øvre Smestaddam, er det registrert flere rødlistede arter. Videre nedstrøms er det anadrom strekning i Hoffselva fra fjorden og opp til Engebrets vei.

Under nedtapping og eventuell mudring i Holmendammen er det svært viktig at sedimenter og partikler fra masser i Holmendammen ikke får negative konsekvenser for Øvre Smestaddam og anadrom strekning. Norconsult, som har utarbeidet et naturmangfoldsnotat for Holmendammen, har foreslått å bruke siltgardin i Holmenbekken for å forhindre at sedimenter og partikler blir med bekken nedover. Bymiljøetaten skriver i sin uttalelse at en slik gardin ikke vil fungere optimalt i et bratt vassdrag som Holmenbekken, og foreslår derfor at siltgarden plasseres ved innløpet til Øvre Smestaddam.

VAV foreslår å slippe 50 l/s i minstevannføring, etter tilrådning fra Norconsult. Bymiljøetaten sier seg enig i denne størrelsen. Oppfyllingen av Holmendammen tar ikke mer enn 3-4 dager, men vannføringen fra Holmendammen står for 66 % av vannføringen på anadrom strekning i Hoffselva. NVE er derfor enig i at det må slippes minstevannføring, på bekostning av vann som kunne fylt opp Holmendammen raskere.

NVE mener at vurderingene er i tråd med prinsippene i naturmangfoldloven som skal ivaretas når vedtak treffes, jf. naturmangfoldloven §§ 8-12. NVE vil i den forbindelse påpeke at tiltaket er midlertidig og nødvendig for å få gjennomført befaringsarbeid av dammen. NVE kan heller ikke se at tiltaket er i strid med forvaltningsmålet for arter eller økosystemer, jf. naturmangfoldloven §§ 4 og 5.

Kulturminner

Det er registrert to funnsteder for kulturminner i og ved Holmendammen. Begge to er løsfunn, og det ene er datert til bronsealder-jernalder. Det andre funnet er udatert. NVE ser det som usannsynlig at tiltakene med nedtappingen av Holmendammen vil få konsekvenser for kulturminner. Vi minner likevel om meldeplikten i kulturminneloven § 9, dersom det skulle støtes på kulturminner i marken under anleggsarbeidet.

Flom, utglidninger og sedimenttransport

Under nedtappingen av Holmendammen vil vannføringen i Holmenbekken ligge på ca. 300 l/s. Middelflom til Holmendammens nedbørfelt er beregnet til 1,6 m³/s. Vannføringen under nedtappingen vil således ikke medføre uvanlig store vannmengder nedover vassdraget.

Ved for rask nedtapping av magasiner som Holmendammen, vil breddene i magasinet kunne rase ut. Dette kan medføre at store mengder masser blir dratt med vannstrømmen nedover Holmenbekken. Ved å sette en maksimal nedtappingshastighet vil man kunne bote på disse ulempene. En maksimal nedtappingshastighet på 15 cm/døgn vil minimere skadene med utglidninger. Dette er også den nedtappingshastigheten NVE pleier å sette som vilkår i denne typen saker.

Friluftsliv og brukerinteresser

Holmendammen er et bynært grøntområde med mange brukere, særlig lokalt. Nedtappingen som er planlagt vil berøre vannstanden i Holmendammen i 4-5 uker. 2 av disse er nedtappingsuker. Når vannstanden i Holmendammen er tilbake på HRV er det ingen konsekvenser for friluftsliv og brukerinteresser.

NVE mener at de kortvarige negative virkningene for friluftslivet i 4-5 uker høsten 2021 er akseptable konsekvenser.

Konklusjon

NVE gir tillatelse til at Oslo kommune – Vann- og avløpsetaten kan senke vannstanden i Holmendammen med 3 m over en periode på inntil tre uker i september 2021. Nedtappingen kan starte 15.08.2021.

Tillatelsen er gitt i medhold av vannressursloven § 8.

Hvis Holmendammens venner ikke får tillatelse til å mudre, gjelder denne tillatelsen kun de dagene befaringsarbeidet til VAV tar. Tillatelsen blir gitt på følgende vilkår:

- Det skal slippes 50 l/s i minstevannføring i oppfyllingsperioden. Alt tilsig skal føres forbi Holmendammen i anleggsperioden.
- Alle vannføringssendringer skal skje med myke overganger. Maksimal nedtappingshastighet skal settes til 15 cm/døgn.
- Nedtappingen skal kunngjøres én gang lokalt i god tid før nedtappingen starter. Informasjonsskilt om arbeidene settes opp ved stiene rundt dammen.

- Det skal etableres siltgardin i Holmenbekken oppstrøms Øvre Smestaddam. Gardinen skal tømmes jevnlig.

Klageadgang

Vedtaket kan påklages, se orientering om rett til å klage på siste side.

Med hilsen

Rune Flatby
direktør

Gry Berg
seksjonssjef

Dokumentet sendes uten underskrift. Det er godkjent i henhold til interne rutiner.

Kopi til

Bjørn Alstad Wangen
Forum for natur og friluftsliv Oslo
FYLKESMANNEN I OSLO OG VIKEN
KIRSTEN ASLAUG HARALDSEN
Oslo kommune - Bymiljøetaten
Oslo kommune Vann- og avløpsetaten v/Jørgen Lysgaard

Orientering om rett til å klage

Hvem kan klage på vedtaket?	Hvis du er part i saken, kan du klage på vedtaket. Du kan også klage på vedtaket hvis du har rettslig klageinteresse i saken.
Hvor skal du sende klagen?	Du må adressere klagen til Olje- og energidepartementet (OED), men sende den til NVE. NVEs e-postadresse er: nve@nve.no . NVE vurderer om vedtaket skal endres. Dersom NVE ikke endrer vedtaket, vil vi sende klagen til OED.
Frist for å klage	Fristen for å klage på vedtaket er 3 uker fra den dagen vedtaket kom frem til deg. Hvis vedtaket ikke har kommet frem til deg, starter fristen å løpe fra den dagen du fikk eller burde ha fått kjennskap til vedtaket. Det er tilstrekkelig at du postlegger klagen før fristen løper ut. Klagen kan ikke behandles dersom det har gått mer enn 1 år siden NVE fattet vedtaket.
Du kan få begrunnelsen for vedtaket	Hvis du har fått et vedtak uten begrunnelse, kan du be NVE om å få en begrunnelse. Du må be om begrunnelsen før klagefristen løper ut.
Hva skal med i klagen?	Klagen bør være skriftlig. I klagen må du: Skrive hvilket vedtak du klager på. Skrive hvilket resultat du ønsker. Opplyse om du klager innenfor fristen. Undertegne klagen. Hvis du bruker en fullmektig, kan fullmektigen undertegne klagen. I tillegg bør du begrunne klagen. Dette betyr at du bør forklare hvorfor du mener vedtaket er feil.
Du kan få se dokumentene i saken	Du har rett til å se dokumentene i saken, med mindre dokumentene er unntatt offentlighet. Du kan henvende deg til NVE for å få innsyn i saken.
Vilkår for å gå til domstolene	Hvis du mener vedtaket er ugyldig, kan du gå til søksmål. Du kan bare gå til søksmål dersom du har klaget på NVEs vedtak, og klagen er avgjort av OED som overordnet forvaltningsorgan. Du kan likevel gå til søksmål dersom det har gått 6 måneder siden du sendte klagen, og det ikke skyldes forsømmelse fra din side at klagen ikke er avgjort.
Sakskostnader	Dersom NVE eller OED endrer vedtaket til din fordel, kan du søke om å få dekket vesentlige og nødvendige kostnader. Du må søke om dette innen 3 uker etter at klagevedtaket kom frem til deg.

Denne forklaringen er basert på forvaltningslovens regler i §§ 11, 18, 19, 24, 27 b, 28, 29, 31, 32 og 36.

Oppdragsgiver: Vann- og avløpsetaten Oslo kommune

Oppdragsnr.: 5190934

Dokumentnr.: 01

Til: Jørgen Lysgaard

Fra: Eirik Thorsen

Dato: 2019-02-06

► Naturverdier tilknyttet Holmendammen i forbindelse med planlagt nedtapping

Vann- og avløpsetaten Oslo kommune planlegger vedlikeholdstiltak ved Holmendammen. I den forbindelse er Norconsult forespurt om å utarbeide et notat om naturmangfold ved lokalitetene samt beskrive eventuelle avbøtende tiltak.

Holmendammen

Holmendammen ligger ved Holmenkollveien, nord for Smestad og vest for Slemdal. Dammen ble etablert i 1920 (www.atlas.nve.no) med formål om flomdemping, isskjæring og vannforsyning, men dammen har ikke noen aktiv regulering. Holmendammen har innløp av Holmenbekken i nord, som har nedbørfelt i Holmenkollen/Midstua, nedstrøms Holmendammen bytter vassdraget navn til Hoffselva, som renner gjennom Smestaddammene før utløp i Bestumkilen. Nedbørfeltet har et areal på 8,00 km², som bidrar med et midlere tilsig på 19,6 l/s/km². Middelvannføringen igjennom dammen er dermed ca. 157 l/s (www.nve.no).

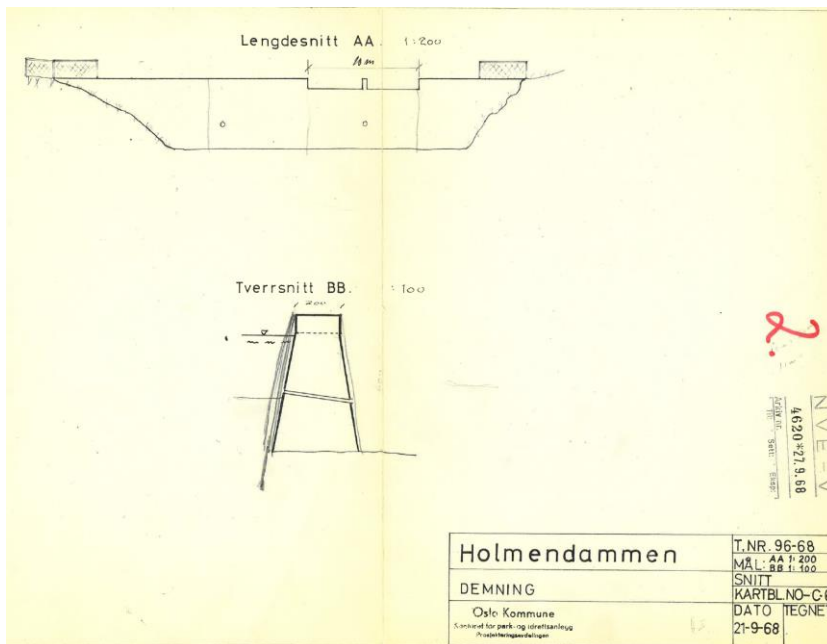
Tidligere ble dammen benyttet til rekreasjon og bading, men oppfylling og gjengroing gjør den lite innbydende til dette formålet i dag. Oslo sportsfiskere har kastebrygger i dammen for fluefisketrening, disse har vært etablert siden 1930-tallet (www.oslosportsfiskere.no).

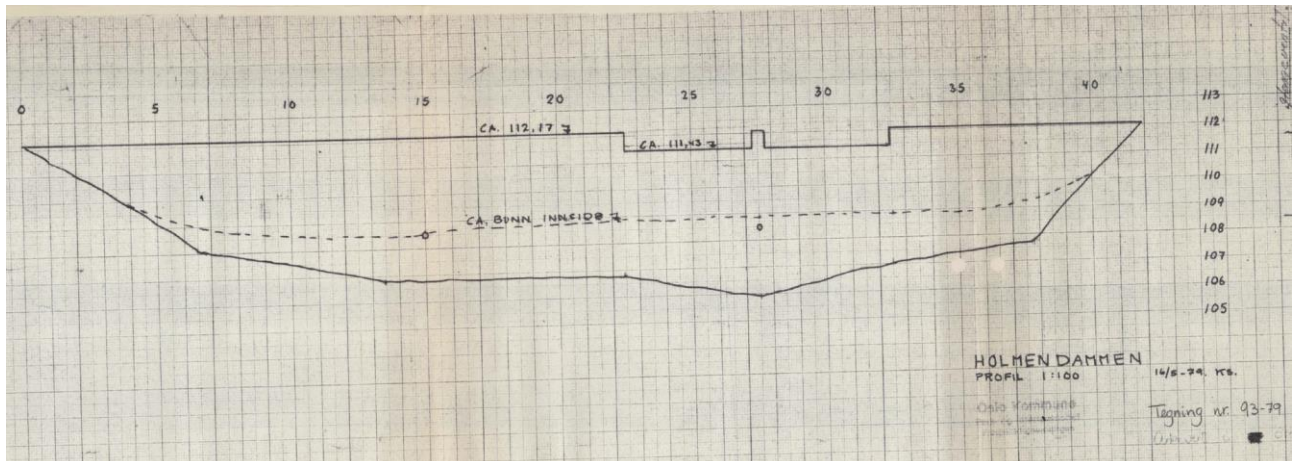
Figur 1: Holmendammen er en liten dam rett nord for Smestad. Arealet er om lag 0,02 km², eller 20 daa.

Oppdragsgiver: Oslo kommune vann og avløp

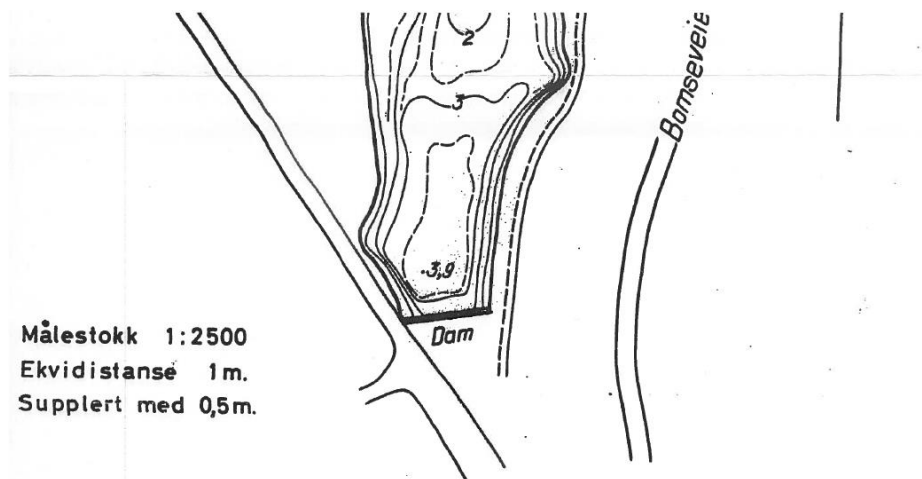
Oppdragsnr.: Dokumentnr.:

Figur 2: Snitt-tegning Holmendammen. Damkronen er innmål på ca. kote 112,17, mens overløpsterskelen ligger på ca. kote 111,43.

Figur 3: Dammen er delvis fylt opp med sedimenter på denne tegningen, som stammer fra NVEs arkiv og er fra 1979.

Dybdekart over HOLMENDAMMEN

Opploddet av NVE. Hydrografisk avd. den 7. 6.-1979

Obs. Bryggene er lagt inn etter øyemål.

Figur 4: Dybdekart fra 1979 viser et største dyp nære dammen på snaut 4 meter. Så vidt Norconsult er kjent med er ikke dammen mudret etter dette og det antas at dammen er grunnere i dag.

Planlagte tiltak

Det er behov for å inspisere vannsiden av dammen for å avdekke tilstand, da dammen er plassert i konsekvensklasse 2. Dammen ble sist rehabilitert i 1980 (Oslo kommune, Vann- og avløpsetaten). For dette formålet er det nødvendig å tappe ned dammen i et tidsrom på 1-2 dager i månedsskiftet august/september 2019. Dammen er utstyrt med et tappeløp, som vil bli benyttet ved nedtappingen.

I forbindelse med at dammen tappes ned ønsker foreningen Holmendammens venner å mudre dammen i nordlige deler. De ser også for seg å opparbeide noen få øyer i denne delen av dammen. Før dette kan utføres er det nødvendig med miljøtekniske grunnundersøkelser for å avdekke eventuell forurensning i grunnen. Holmendammens venner har engasjert Sweco i den anledning, samt for å fylle ut **SØKNADSSKJEMA FOR FJERNING (MUDRING) AV MASSER I SJØ ELLER VASSDRAG**. Undersøkelsene planlegges utført så snart det er praktisk mulig i 2019.

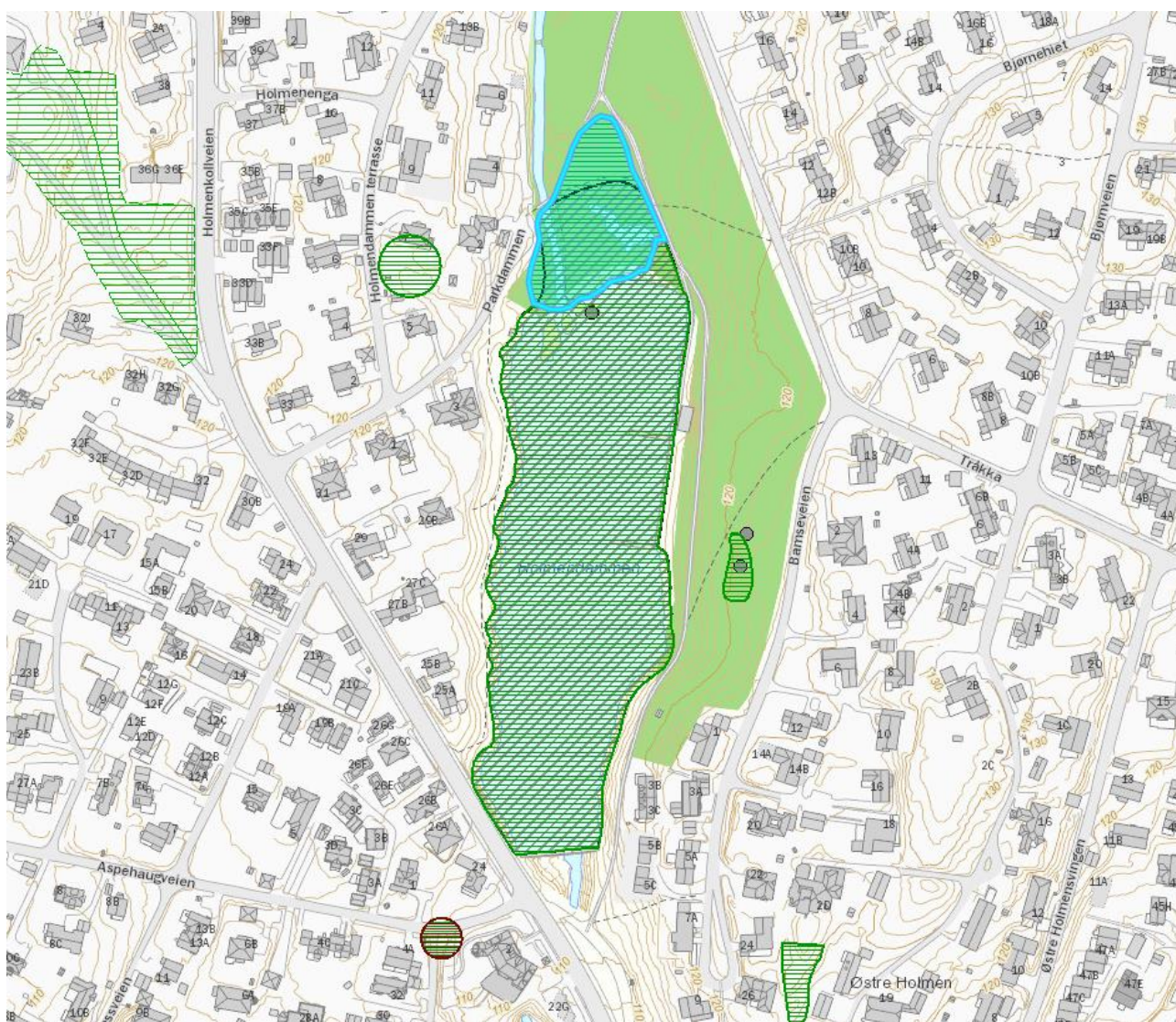
Mudringen vil ta noe lengere tid enn 1-2 dager, som er forespeilet for daminspeksjonen, et tidsrom på 1-2 uker er nok mere realistisk. Det er imidlertid fordelaktig å utføre tiltakene samtidig, så arbeidet kan utføres i løpet av en nedtappingsperiode.

Naturverdier i Holmendammen

I Miljødirektoratets Naturbase (www.naturbase.no) er Holmendammen registrert som naturtype dam med verdi viktig (B). Verdibegrunnelsen går på at lokaliteten er et viktig funksjonsområde for en rekke truede fuglearter hvorav flere sannsynligvis hekker i området. Av disse trekkes det frem vannrikse (sårbar (VU)), sivhøne (VU) og sothøne (nær truet (NT)). Videre er det antatt et stort potensial for interessante artsforekomster av vannlevende insekter samt noe potensial for forekomst av amfibier.

Det forekommer vasspest i dammen, som er klassifisert som en art med svært høy risiko (SE) i Artsdatabankens fremmedartsliste 2018. Videre er det registrert forekomster av kjempebjørnekjeks (SE), alaskakornell (SE), kanadagullris (SE), hagerips (SE) og platanlønn (SE) i deler av kantsonen rundt dammen.

I nordenden er det registrert en mindre lokalitet med rikere løvsumpskog med verdivurdering viktig (B) i nordenden av dammen. Lokaliteten ble undersøkt av BioFokus i 2017. Det ble ikke funnet rødlistearter foruten alm og ask (begge VU). Langs Holmenbekken vokser det en del alaskakornell og parkslirekne (begge SE), i tillegg står det spredte forekomster av hagerips, kanadagullris, platanlønn og edelgran (høy risiko (HI)) i lokaliteten.

Figur 5: Verdifulle naturtyper i tilknytning til Holmendammen. Svart skravur angir viktig funksjonsområde for vannrikse, sivhøne og sothøne. Kilde: www.naturbase.no januar 2019.02.04.

I Artsdatabankens artskart (www.artsdatabanken.no) ligger det, i tillegg til de nevnte karplanteregistreringene, registreringer av amerikahumleblom (HI), russekål (SE) og ullborre (SE). Det

foreligger en registrering av buttsnutefrosk fra 2013 samt fiskeartene mort, sørv og ørekyt. Lenger oppe i Holmenbekken er det også registrert ørret, så denne vil finnes i Holmendammen også. Oslomarkas fiskeadministrasjon, OFA, opplyser på sine nettsider at det er mye småvokst ørret i dammen i tillegg til småvokst abbor, sørv og karuss. Morten blir visstnok storvokst, over kiloen, så meitefiskere har derfor blitt mere interesserte i lokaliteten.

Norconsult er kjent med at det tidligere er registrert edelkreps ved elektrofiske i Hoffselva i strykpartier nedstrøms Smedstaddammene. Det foreligger imidlertid ingen registreringer av arten fra Holmendammen eller oppstrøms.

Vurdering

Med en fiskebestand som inkluderer ørret og abbor vil ikke Holmendammen være noen viktig amfibieforekomst, disse fiskeslagene er svært glupske også når de er småvokste og amfibielarver er svært ettertraktede. Observasjon av en og annen frosk kan tilskrives en mindre dam i nord som er avsnørt fra selve Holmendammen, eller fra en hagedam tilknyttet eiendommen Holmendammen terrasse 7, som ligger om lag 80 meter nordøst for dammen. Med et såpass artsrikt fiskesamfunn vurderer Norconsult heller ikke potensialet for forekomst av truede akvatiske insekter for særlig stort, med unntak av større vannkalver, libeller og lignende.

Nedtapping av dammen i planlagt periode, august-september, med en varighet av 1-2 uker vil ikke forstyrre hekkende fugl. Av registreringer i artskart fremgår det at det er en god del vanntilknyttet fugl i dammen om våren, mens det er mye mindre sensommer og høst. Stokkand kan opptre i større antall (75 st.) om høsten sammen med kanadagås (>10) og sothøne (>10), mens det om våren er større ansamlinger av både stokkand, laksand, hettemåke (VU) og toppand. Dette kan tyde på at lokaliteten ikke er noen viktig rasteplass for høsttrekket og en kort nedtappingsperiode vurderes ikke å medføre større negative konsekvenser for vanntilknyttet fugl i området.

I tappeperioden vil Holmendammen reduseres til opprinnelig bekkeløp. Nedtappingen vil ikke føre til spredning av arter, både vasspest og fiskeartene som er representert i Holmendammen er også utbredt i Smedstaddammene nedstrøms. Det er ikke sikkert at alle dammens fiskearter vil være til stede etter nedtapping, dette gjelder særlig strømsvake arter som sørv og karuss. Disse er imidlertid ikke naturlig hjemmehørende i vassdraget og Norconsult vurderer det ikke som noe problem dersom artene skulle gå ut av lokaliteten i forbindelse med de planlagte arbeidene.

Med forbehold om at prøveresultatene viser at massene i nordenden av Holmendammen er relativt rene vil mudring og opparbeiding av øyer kunne gi positiv effekt for biologisk mangfold. Små øyer kan gi attraktive hekkeplasser for vanntilknyttet fugl og et større vanddyp vil kunne gjøre dammen mer attraktiv for rekreasjonsformål. Turveien som går langs østsiden av dammen kan benyttes for adkomst, noe som vil medføre små inngrep i strandsonen samt at en enkelt unngår inngrep i lokaliteten med rik sumpskog i nordenden.

Hoffselva er anadrom i nedre deler og sjørreten kan nå gå et stykke oppstrøms Engebrets vei, i tillegg står det bekkørret i hele vassdraget. Ved oppfylling av dammen etter avsluttede arbeider er det derfor viktig å sørge for at det blir sluppet minstevannføring fra Holmendammen for å hindre rask reduksjon av vanddekt areal nedstrøms. Som nevnt har Holmenbekken en middelvannføring på om lag 157 l/s ved Holmendammen, denne øker til ca. 225 l/s etter samløp med Makrellbekken nedstrøms Smedstaddammene, men oppstrøms anadromt vandringshinder. Vannføringen fra Holmendammen står dermed for om lag 66 % av vannføringen på anadrom strekning i Hoffselva.

Foreslåtte avbøtende tiltak

- Det må sikres slipp av minstevannføring fra Holmendammen mens oppfylling pågår. Denne bør være i størrelsesorden 50 l/s av hensyn til fisk og ferskvannsorganismer på bekkestrekninger nedstrøms.
- Ved eventuell mudring i dammen bør dette gjøres så tørt som mulig for å minimere massetransport med vannstrømmen ut av dammen. Dersom det viser seg at massetransporten ut av dammen blir stor, kan siltgardin vurderes i en av Smedstaddammene nedstrøms for å hindre gjenklogging på anadrom strekning.

B01	2019-02-06	Naturverdier Holmendammen	Eirik Bjerke Thorsen	Håkon Gregersen	Eirik Bjerke Thorsen
A01	2019-02-06	Naturmangfold Holmendammen	Eirik Bjerke Thorsen		
Versjon	Dato	Beskrivelse	Utarbeidet	Fagkontrollert	Godkjent

Dette dokumentet er utarbeidet av Norconsult AS som del av det oppdraget som dokumentet omhandler. Opphavsretten tilhører Norconsult AS. Dokumentet må bare benyttes til det formål som oppdragsavtalen beskriver, og må ikke kopieres eller gjøres tilgjengelig på annen måte eller i større utstrekning enn formålet tilsier.

Kartlegging av naturverdier nord i Holmendammen ved Holmen i Oslo kommune

Lars Erik Høitomt og Ole Jørgen Lønnve

Ekstrakt

BioFokus har på oppdrag for Bymiljøetaten i Oslo, kartlagt naturverdier i nordenden av Holmendammen som ligger mellom Østre og Vestre Holmen i Oslo kommune. Et mindre skogområde ble naturtypekartlagt som rik løvsumpskog og vurdert som viktig (B-verdi). Det ble gjort få funn av rødlistede arter, men sumpskogen vurderes å spille en viktig rolle for mange arter av insekter og fugler i området. Skogen bør få stå utørt for å bevare det biologiske mangfoldet på en best mulig måte. Mudring av Holmendammen bør foregå på en måte som berører sumpskogslokaliteten og øvrig vannkantvegetasjon i minst mulig grad.

Nøkkelord

Oslo
Holmen
Holmendammen
Sumpskog
Kantsoner
Flommark
Svartelistearter
Skjøtsel
Mudring

Omslag

Rik løvsumpskog i nordenden av Holmendammen
Foto: Lars Erik Høitomt

ISSN: 1893-2851

ISBN: 978-82-8209-616-4

BioFokus-notat 2017-47

Tittel

Kartlegging av naturverdier nord i Holmendammen ved Holmen i Oslo kommune

Forfattere

Lars Erik Høitomt og Ole Jørgen Lønnve

Dato

11. desember 2017

Antall sider

10. sider

Refereres som

Høitomt, L.E. og Lønnve, O.J. 2017. Kartlegging av naturverdier nord i Holmendammen ved Holmen i Oslo kommune. BioFokus-notat 2017-47. Stiftelsen BioFokus. Oslo.

Publiseringstype

Digitalt dokument (Pdf). Som digitalt dokument inneholder dette notatet "levende" linker.

Oppdragsgivere

Oslo kommune, Bymiljøetaten

Tilgjengelighet

Dokumentet er offentlig tilgjengelig.
Andre BioFokus rapporter og notater kan lastes ned fra:
<http://lager.biofokus.no/web/Litteratur.htm>

BioFokus: Gaustadalléen 21, 0349 OSLO
E-post: post@biofokus.no Web: www.biofokus.no

Innledning/ bakgrunn

I de fleste byområder har det meste av den opprinnelige naturen gått tapt eller blitt sterkt påvirket som følge av intensiv arealbruk, og ofte finnes bare rester igjen av den opprinnelige naturen. Dette kan blant annet være store enkelttrær, kantsoner, mindre dammer eller bekkedrag. Intakte dammer kan utgjøre viktige hotspot-områder for biologisk mangfold i det ellers sterile bymiljøet. Dammer med tilhørende kantsoner er ofte viktige leveområder for mange arter innen en rekke artsgrupper som fugl, insekter, amfibier og vannplanter. Dammene spiller ikke bare en viktig rolle for biologisk mangfold, men er også viktige rekreasjonsområder for beboere i området. Turstier er ofte anlagt rundt dammene, og mange lar seg fascinere av det rike fuglelivet. Ulike ønsker rundt bruken av dammene og bevaring av biologisk mangfold går ikke alltid hånd i hånd. God forvaltning er derfor avgjørende for å ta vare på arter som er sårbare for menneskelige inngrep. Det biologiske mangfoldet i mange av bydammene er under sterkt press. Forurensning, forsøpling, igjenfylling, gjengroing og innføring av fremmede arter er noen av de viktigste påvirkningsfaktorene. Gjengroing er en naturlig prosess som går relativt hurtig i kunstige dammer med lite gjennomstrømning eller hvor det er stor massetransport fra innløpsbekker. I flere dammer har derfor mudring vært et mye brukt tiltak for å hindre gjengroing.

Holmendammen i Oslo kommune er nå i fokus etter at lokale interessenter har informert Bymiljøetaten om betydelig gjengroing i dammen (Bakken 2016). Det foreligger ønsker om å mudre dammen, og i tillegg restaurere en gammel badeplass i nordenden. Dammen er tidligere naturtypekartlagt og vurdert som viktig (B-verdi) (Miljødirektoratet 2017) (Figur 1). Beskrivelsen av dammen er imidlertid mangelfull, og det er behov for en mer utdypende beskrivelse av naturtypen. I dammen er det tidligere observert truede fuglearter som bergand (VU-sårbar), vannrikse (VU), dvergdykker (VU), sivhøne (VU), sothøne (VU) og hettemåke (VU) (Artsdatabanken 2017). I tillegg er fiskearter som ørret, abbor, sørv, mort, karuss og ørekyte registrert. Det er gjort få registreringer av amfibier og vannlevende insekter.

På oppdrag for Bymiljøetaten i Oslo kommune, har BioFokus kartlagt naturverdier i nordenden av Holmendammen. Sumpskogen og kantvegetasjonen

i nordenden av dammen ble grundig undersøkt etter instruks fra Bymiljøetaten, men det er også behov for å gjøre grundige undersøkelser i øvrige deler av dammen. I tillegg til naturtypekartlegging har det blitt gjort en vurdering av behovet for mudring av dammen. Det gis anbefalinger på hvordan dette kan gjøres på en mest mulig skånsom måte for biomangfoldet i og rundt dammen.

Figur 1: Oversikt over Holmendammen og eksisterende naturtypeavgrensning.

Metode

Skogen nord for Holmendammen og vannkantvegetasjonen i nordenden ble undersøkt den 11.10.2017 av Lars Erik Høitomt og Ole Jørgen Lønnve (begge BioFokus). Naturtyper ble kartlagt ved bruk av DN-håndbok 13 (Direktoratet for naturforvaltning 2007). Alle rødlistekategorier følger siste utgave av Norsk rødliste for arter (Henriksen og Hilmo 2015). Alle fremmedartskategorier følger siste utgave av Norsk svarteliste (Gederaas m.fl. 2012). Noen vanninsekter og fisk ble samlet inn med stangsil og håv i vannkanten. Alle interessante artsfunn blir gjort tilgjengelig i Artskart via BioFokus sin egen artsdatabase (BAB). Undersøkelsene ble gjort ganske seint på året, noe som påvirker hva man finner

av arter. Undersøkelser av insekter, amfibier og karplanter burde derfor gjennomføres tidligere på året.

Resultater

Sumpskogen nord for Holmendammen ble avgrenset som naturtypen rik sumpskog med utformingen rik løvsumpskog (Figur 2 og 3) (Vedlegg). Naturtypen faller inn under den rødlistede naturtypen flommyr, myrkant og myskogsmark, og er vurdert som nær truet (NT). Tresjiktet består i all hovedsak av gråor med noe innslag av bjørk, svartor, hegg, alm (VU), ask (VU) og selje. Feltsjiktet er relativt rikt med dominans av mjødurt, skogsivaks, fredløs, skvallerkål, strutseving, sløke, skogsvinerot og hestehov. Nær bekken finnes i tillegg en god del burot, storborre, stornesle, bringebær og reinfann. De svartelistede artene alaskakornell (SE-svært stor risiko) og hagerips (SE) finnes i relativt store mengder i skogen, spesielt langs bekken (Figur 4). I tillegg finnes noe platanlønn (SE), kanadagullris (SE) og edelgran (HI) spredt i området. Langs bekken, like utenfor lokaliteten, finnes også et større kratt med parkslirekne (SE) som fort kan spre seg videre inn i sumpskogslokaliteten. Skogen er relativt godt sjiktet og ganske storvokst med noen trær av gråor og selje med brysthøydediameter (bhd) på 30-40 cm. Det er relativt lite dødved i skogen og det meste er middels grove og lite nedbrutte læger fra tynningshogst. Enkelte grove gråorgadder og noen grove middels nedbrutte læger finnes spredt i området. I sumpskogen finnes flere åpne vannspeil og partiet langs bekken er noe flommarkspreget. En mye brukt tursti går gjennom lokaliteten og skogen bærer noe preg av slitasje fra tråkk. En god del hogststubber og avkappede stokker vitner om at det har foregått noe tynning i skogen. Vannkantvegetasjonen ut mot Holmendammen domineres av bredt dunkjevle, slyngsøtvier og høymol. Her ble det registrert noen få vannlevende insekter, og bare vanlige arter ble funnet. Insektene var lite aktive, og det var sannsynligvis litt for seint på året for å gjennomføre slike undersøkelser. Noen individer av mort, sørv og ørekyte ble fanget med håv i vannkanten. Det ble også gjort en oppdatering av naturtypeavgrensningen og beskrivelsen av Holmendammen (BN00064068). Beskrivelsen er en sammenstilling av tilgjengelig informasjon fra Artskart, Naturbase og publiserte rapporter. En mer omfattende undersøkelse av dammen er nødvendig for å utarbeide en mer dekkende beskrivelse av naturtypelokaliteten.

Figur 2: Oversikt over naturtypeavgrensningen til den nykartlagte sumpskogen (lengst nord) og justert naturtypeavgrensning av Holmendammen (lengst sør). Sumpskogen er rødlistet som flommyr, myrkant og myrskogsmark (NT) (skravor).

Figur 3: Deler av sumpskogen med åpne vannspeil. Stor gråorlåg i framgrunnen. Foto: Lars Erik Høitomt.

Figur 4: Større kratt med den svartelistede arten alaskakornell (SE). Foto: Lars Erik Høitomt.

Oppsummering/konklusjon

Den rike sumpskogen er relativt intakt, middels storvokst, og har potensial for å huse et rikt mangfold av fugler og insekter. Lokaliteten er middels stor i utstrekning og må ses i sammenheng med Holmendammen, Holmenbekken og kantsonene som et helhetlig system. Forekomsten av enkelte svartelistede arter og noen menneskelige inngrep i form av hogst og tråkkslitasje, trekker verdien litt ned. Man må uansett ta i betraktning at lokaliteten er den største og mest intakte delen av den gjenstående kantsonen rundt Holmendammen. Sumpskogen vurderes som viktig (B-verdi), men i det nedre sjiktet. Sumpskogen antas å være et viktig funksjonsområde for mange fuglearter. Mange insekter, spesielt tovinger, er dessuten knyttet til fuktige miljøer. Selv om det ikke ble funnet noen rødlistede eller andre interessante arter på lokaliteten, er intakte sumpskoger viktige, fordi de ofte huser et stort mangfold av mange arter. Skogen bør derfor få stå mest mulig urørt, og man bør unngå alle former for hogst, drenering,

graving og massepåfylling. Det foregår en del massetransport ut i Holmendammen via Holmenbekken (Figur 5), men det er foreløpig bare nordenden som viser noen tegn til gjengroing. At dammen har noen grunne partier, vil mest sannsynlig være positivt for mangfoldet av fugl og vanninsekter. Mudring vurderes derfor som unødvendig med dagens situasjon, men gjengroingsprosessen bør overvåkes. Man bør prøve å bevare mest mulig av den gjenværende kantsonen rundt dammen, og tilrettelegging av badeplass bør helst skje i de nordøstre delene av dammen der det kun finnes små fragmenter med intakt vannkantvegetasjon. Holmendammen i seg selv er et viktig funksjonsområde for fugl, og truede arter som sothøne, sivhøne og vannrikse hekker sannsynligvis i området (Artsdatabanken 2017). Dammen har også et potensial for rødlistede- eller interessante artsforekomster av vannlevende insekter, og man bør foreta videre undersøkelser av denne artsgruppen.

Figur 5: I flomperioder foregår det ganske stor massetransport ut i Holmendammen fra Holmenbekken. Foto: Lars Erik Høitomt.

Referanser

- Artsdatabanken og GBIF Norge. 2017. Artskart. Internettportal for artssøk.
<http://artskart.artsdatabanken.no/default.aspx>
- Bakken, V. (2016, 30. juni). Holmendammen gror igjen og igjen. Akersposten.
Hentet fra <http://akersposten.no/nyheter/holmendammen-gror-igjen-og-igjen/19.317>
- Direktoratet for Naturforvaltning. 2007. Kartlegging av naturtyper – verdisetting biologisk mangfold, rev. utg. DN-håndbok 13.
- Gederaas, L., Moen, T.L., Skjelseth, S. & Larsen, L.-K. (red.) 2012. Fremmede arter i Norge – med norsk svarteliste 2012. Artsdatabanken, Trondheim.
- Henriksen S. og Hilmo O. (red.) 2015. Norsk rødliste for arter 2015.
Artsdatabanken, Trondheim.
- Lindgaard, A. og Henriksen, S. (red.) 2011. Norsk rødliste for naturtyper 2011.
Artsdatabanken, Trondheim.
- Miljødirektoratet. 2017. Naturbase. <http://kart.naturbase.no/>
- Naturmangfoldloven. Lov av 19. juni 2009 nr. 100. Hentet fra
<https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2009-06-19-100>

Vedlegg - Naturtypebeskrivelser

2483 Holmendammen N

Rik sump- og kildeskog – Rikere løvsumpskog Verdi: B Areal: 4 daa

Innledning: På oppdrag for Bymiljøetaten i Oslo kommune har Ole Jørgen Lønnve og Lars Erik Høitomt (begge BioFokus), kartlagt naturverdier i nordenden av Holmendammen. Oppdaget er en del av rammeavtalen mellom BioFokus og Oslo kommune. Sumpskogen og kantvegetasjonen i nordenden av dammen ble prioritert etter instruks fra Bymiljøetaten, men det er også behov for å gjøres undersøkelser i øvrige deler av dammen. Det er blant annet gjort få grundige undersøkelser av vannlevende insekter i dammen. Kartlegging av naturtyper følger metodikken i DN-håndbok 13 (Direktoratet for Naturforvaltning 2007). Rødlistekategorier for arter følger siste utgave av Norsk rødliste for arter (Henriksen og Hilmo 2015). Fremmedartskategorier følger siste utgave av Norsk svarteliste (Gederaas m.fl. 2012). Rødlistekategorier for naturtyper følger gjeldende utgave av Norsk rødliste for naturtyper (Lindgaard og Henriksen 2011).

Beliggenhet og naturgrunnlag: Lokaliteten er skogkledd og ligger i nordenden av Holmendammen mellom Vestre og Østre Holmen i Oslo kommune. Skogen står på relativt fattige intrusivbergarter som er overdekt med et tykt lag av marine strandavsetninger. Holmenbekken renner gjennom lokaliteten. Enkelte flomperioder setter sitt preg på skogen.

Naturtyper utforminger og vegetasjonstyper: Sumpskogen er avgrenset som naturtypen rik sumpskog med utformingen rik løvsumpskog. Naturtypen faller inn under den rødlistede naturtypen flommyr, myrkant og myskogsmark (NT-nær truet) (Lindgaard og Henriksen 2011). Tresjiktet i skogen består i all hovedsak av gråor med noe innslag av bjørk, svartor, hegg, alm (VU-sårbar), ask (VU) og selje. Feltsjiktet er relativt rikt med dominans av mjødukt, skogsivaks, fredløs, skvallerkål, strutseving, sløke, skogsvinerot og hestehov. Nær bekken finnes i tillegg en god del burot, storborre, stornesle, bringebær og reinfann.

Artsmangfold: Det ble ikke registrert noen truede arter på lokaliteten bortsett fra ask og alm. En god del putekjuke og rødrandkjuke vokser på gamle gadder av gråor og selje. Orekjuke og ildkjuke ble observert på gadder av gråor. Sammen med Holmendammen er sumpskogen et viktig funksjonsområde for mange fugler, og mest sannsynlig et viktig hekkeområde for enkelte arter. Lokaliteten har noe potensiale for å huse truede eller interessante arter av insekter, spesielt tovinger som er knyttet til fuktige miljøer. Lokaliteten kan også spille en viktig rolle for eventuelle amfibier som lever i området.

Bruk tilstand og påvirkning: Skogen er relativt godt sjiktet og ganske storvokst. Mange trær av gråor og selje har en brysthøydiameter (bhd) på ca. 30-40 cm. Det er relativt lite dødved i skogen, og det meste er middels grove og lite nedbrutte kappede læger. Enkelte grove gråorgadde og noen få halvgrove middels nedbrutte gråorlæger finnes spredt i lokaliteten. I sumpskogen finnes noen åpne vannspeil og partiet langs bekken er noe flommarkspreget. I skogen finnes spredte hogststubber og avkappede stokker. En mye brukt tursti går gjennom lokaliteten og fører til noe slitasje.

Fremmede arter: Det vokser en god del alaskakornell (SE-svært høy risiko) og parkslirekne (SE) på lokaliteten, spesielt langs Holmenbekken. I tillegg finnes spredte individer av hagerips (SE), kanadagullris (SE), platanlønn (SE) og edelgran (HI-høy risiko).

Del av helhetlig landskap: Sumpskogen må ses i sammenheng med Holmendammen, Holmenbekken og kantsoner som et helhetlig system. Sumpskogen er spesielt viktig for mange fuglearter og insekter som lever i eller nær åpent vann.

Verdivurdering: Den rike sumpskogen er relativt intakt, middels storvokst, og har potensial for å huse et rikt mangfold av fugler og insekter. Lokaliteten kan i tillegg spille en viktig rolle for amfibier. Lokaliteten er middels stor i utstrekning og må regnes som en viktig del økosystemet som Holmendammen, Holmenbekken og kantsonene utgjør. Forekomsten av en god del svartelistede arter og mindre menneskelige inngrep i form av hogst og tråkkslitasje, trekker verdien noe ned. Man må uansett ta i betraktning at lokaliteten er den største og mest intakte delen av den gjenstående kantsonen rundt Holmendammen. Sumpskogen vurderes som viktig (B-verdi), men i det nedre sjiktet.

Skjøtsel og hensyn: Skogen burde få stå mest mulig urørt, og alle former for hogst, drenering, graving eller massepåfylling burde unngås. Man må prøve å fjerne alaskakornell, kanadagullris og hagerips fra lokaliteten, da disse artene på sikt kan spre seg og bli dominerende. Skal man gjennomføre mudring av Holmendammen, bør sumpskogen og tilgrensende vannkantvegetasjonen få stå mest mulig urørt.

.....

403 Holmendammen

Dam Verdi: B Areal: 25 daa

Innledning: På oppdrag for Bymiljøetaten i Oslo kommune har Ole Jørgen Lønnve og Lars Erik Høitomt (begge BioFokus) kartlagt naturverdier i nordenden av Holmendammen. Oppdaget er en del av rammeavtalen mellom BioFokus og Oslo kommune. Det ble kun gjort undersøkelser i en liten del av dammen, så denne beskrivelsen er i stor grad en sammenstilling av eksisterende informasjon hentet fra Artskart, Naturbase og tidligere undersøkelser. Det er behov for en mer helhetlig kartlegging av vanninsekter, vannplanter, fisk, amfibier og fugl i dammen.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Holmendammen ligger mellom Østre og Vestre Holmen i Vestre Aker i Oslo kommune. Lokaliteten har et areal på 25 daa, og dammen et antatt maksdyp på ca. 6 m. Dammen får vann fra Holmenbekken som renner inn i nordenden. Lokaliteten ligger i et område med kalkrike bergarter og tykke marine strandavsetninger eller havavsetninger. Dette gir opphav til en ganske rik kantvegetasjon rundt dammen. Holmendammen ble kunstig anlagt som isskjæringsdam i 1907 og en demning ble oppført i sørenden samme år.

Naturtyper utforminger og vegetasjonstyper: Holmendammen er kartlagt som naturtypen dam. Avgrensningen inkluderer deler av kantvegetasjonen rundt dammen som har et glissent tresjikt som i hovedsak består av gråor, bjørk, hegg og noe alm (VU), ask (VU), spisslønn, osp og furu. Helt i vannkanten finnes arter som bredt dunkjevle, slyngsøtvier, mjødurt, fredløs, høymøl og burot. Dammen har et rikt fugleliv med observasjon av mange krevende og truede arter knyttet til ferskvannsmiljøer. Tidligere undersøkelser har ikke påvist noen amfibier i dammen, men det skal være observert rumpetroll sommeren 2003. Det er ellers registrert ørret, ørekyte og abbor i dammen (Sandaas 1996). Høsten 2017 ble i tillegg sørv og mort fanget med håv i nordenden av dammen (Høitomt og Lønnve 2017).

Artsmangfold: De truede fugleartene vannrikse (VU), sivhøne (VU) og sothøne (VU) hekker mest sannsynlig i dammen. I tillegg er bergand (VU), hettemåke (VU), dvergdykker (VU), stær (NT), taksvale (NT), hønsehauk (NT) registrert på lokaliteten. Det er heller ikke usannsynlig at flere disse

artene hekker i området. Området er tildels en viktig rasteplass for vannfugl om våren og høsten. Tuestarr (NT) skal være observert i kanten av dammen.

Bruk tilstand og påvirkning: Dammen er relativt lite påvirket av eutrofiering, og har god gjennomstrømning fra Holmenbekken. Dammen er hyppig brukt av badegjester og fluefiskere i sommerhalvåret.

Fremmede arter: Vasspest (SE-svært høy risiko) finnes i dammen, men det er uklart hvor mye det finnes av arten i systemet. Det er ellers gjort funn flere av fremmede arter som kjempebjørnekjeks (SE), alaskakornell (SE), kanadagullris (SE), hagerips (SE) og platanlønn (SE) i deler av kantsonen rundt dammen.

Del av helhetlig landskap: Sammen med Holmenbekken og tilgrensende kantsoner er Holmendammen er en viktig del av et relativt intakt ferskvannsøkosystem.

Verdivurdering: Lokaliteten er et viktig funksjonsområde for en rekke truede fuglearter hvor flere av disse mest sannsynlig hekker i området. Det er et stort potensial for interessante artsforekomster av vannlevende insekter og noe potensial for forekomster av amfibier. Området vurderes som viktig (B-verdi).

Skjøtsel og hensyn: Kantsonene rundt dammen burde bevarer mest mulig intakt. Eventuell mudring av dammen må foregå på en varsom måte og på rett tid av året for å hindre negative effekter på artsmangfoldet. Man burde prøve å bekjempe svartelistearter som sprer seg i kantsonen. Det er spesielt viktig å bekjempe den invaderende fremmede arten kjempebjørnekjeks, som har store forekomster nord i området.

.....

BioFokus er en ideell stiftelse som skal tilrettelegge informasjon om biologisk mangfold for beslutningstakere, samt formidle kunnskap innen fagfeltet bevaringsbiologi. BioFokus ønsker å bidra til en kunnskapsbasert forvaltning av norsk natur.

En kunnskapsbasert forvaltning forutsetter god dokumentasjon av de arealene som skal forvaltes. BioFokus legger derfor stor vekt på feltarbeid for å sikre oppdaterte og relevante data om botanikk, zoologi, økologi, samt avgrensning og verdisetting av områder.

Høy kompetanse er en forutsetning for å kunne registrere og presentere biologisk mangfold-data på en god måte. BioFokus sine medarbeidere er derfor godt skolert innenfor en rekke artsgrupper og har en bred økologisk forståelse for de ulike naturtypene som de arbeider med, det være seg skog, kulturlandskap eller ferskvann. Digitale verktøy som databaser, GIS og bilde-behandling er viktige redskaper i vårt arbeid for å anskueliggjøre naturverdier på en best mulig måte.

Stiftelsen utgir to digitale rapportserier som heter BioFokus-rapport og BioFokus notat,
<http://www.biofokus.no/Publikasjoner/publikasjoner.htm>

Fra: noreply@bym.oslo.kommune.no[noreply@bym.oslo.kommune.no] Sendt: 4. des 2020 10:23:18 Til: Postmottak
FMOV Tittel: Dokument 16/27334-20 Søknad om mudring i Holmendammen, Oslo kommune sendt fra
Bymiljøetaten

Til Fylkesmannen i Oslo og Viken

Dokumentet **16/27334-20 Søknad om mudring i Holmendammen, Oslo kommune** for saken **Mudring i Holmendammen** er utsendt av **Bymiljøetaten**. Se vedlegget for innholdet i utsendelsen.

Dette er en systemgenerert e-post.